

2024/1. számú

TÁJÉKOZTATÓ A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIFIZETŐHELYEK RÉSZÉRE

az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait, illetve a baleseti táppénzt, valamint az azokkal kapcsolatos eljárást érintő leglényegesebb új szabályokról és azok gyakorlati alkalmazásáról

2024. január 1-jei hatállyal az alábbi jogszabályok módosították a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.), illetve az Ebtv. végrehajtására kiadott 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ebtv. vhr.) egyes, pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokat, baleseti táppénzt és utazási költségtérítési támogatást, valamint az azokkal kapcsolatos eljárást érintő szakaszait:

- a pénzügyi közvetítő rendszert érintő törvények jogharmonizációs és egyéb célú módosításáról szóló 2023. évi LXXVI. törvény,
- a közbiztonság megerősítése és a migráció elleni küzdelem érdekében szükséges törvények módosításáról szóló 2023. évi XCI. törvény,
- az állam működésének további egyszerűsítésével összefüggő rendelkezésekről szóló 2023. évi LXX. törvény,
- a hazai gazdasági szereplők versenyképességének erősítésével és a közigazgatás hatékonyságának növelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2023. évi CIX. törvény,
- egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 286/2023. (VI. 30.) Korm. rendelet,
- a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló 571/2023. (XII. 18.) Korm. rendelet,
- a veszélyhelyzet alatt az ukrán állampolgárok egyes társadalombiztosítási ellátásainak egyszerűsítéséről szóló 246/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet módosításáról szóló 636/2023. (XII. 23.) Korm. rendelet.

Az egységes jogértelmezés érdekében az alábbiakban ismertetjük a hatályba lépő változásokat.

1) hallgatói gyermekgondozási díj jogosultsági feltételeinek módosítása [Ebtv. 42/E. § (1) bek. a) pont ab) alpont]

2024. január 1-jei hatállyal kiegészítésre került az Ebtv. 42/E. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjába foglalt jogosultsági feltétele a hallgatói gyermekgondozási díjnak. A módosítással a magyar állampolgárok esetében a diplomás GYED jogosultsághoz szükséges előzetes hallgatói jogviszony időtartamába (a gyermek születését megelőző 2 éven belül teljes idejű képzésben legalább két félév aktív hallgatói jogviszony) **beszámíthatóvá vált a külföldi felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányok ideje is.**

2) Üzemi balesettel kapcsolatban kifizetett térítési díjak visszatérítése [Ebtv. 65. § (2) bek.]

2024. január 1-jétől az Ebtv. 65. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az üzemi baleset végleges döntéssel történő megállapításáig a biztosítottnak az általános szabályok szerint rendelt gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás árához, továbbá az 54. § (3) bekezdésében foglalt fogászati ellátásért a biztosított által kifizetett térítési díjat a baleset üzemiségének elismerését követően az egészségbiztosító, a rendelkezésre álló nyilvántartás, valamint az üzemi baleset megállapításáról szóló határozat alapján téríti meg, így a kezelőorvos által kiállított igazolás beszerzésére már nincs szükség.

A módosítással egyszerűsítésre került az üzemi baleset elismerése azáltal, hogy az eljárási folyamatból a kezelőorvos papír alapú igazolása elhagyásra került, miután az üzemi baleset elismeréséhez szükséges adatok az egészségbiztosítási pénztári szerv nyilvántartásaiból, illetve a hatósági határozatból megállapíthatóak.

Az Ebtv. vhr. 45. § (5)-(6) bekezdésében a törvényi változtatások nem kerültek átvezetésre, és ezen normák továbbra is hivatkoznak a kezelőorvos igazolására. Tekintettel arra, hogy az Ebtv. vhr. szabályai így ellentétesek a magasabb szintű jogszabállyal, **az Ebtv. vhr.-nek a kezelőorvos igazolására vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók.**

3) Társadalombiztosítási kifizetőhelyek adatkérése [Ebtv. vhr. 38. § (4) bek.]

Az Ebtv. vhr. 38. §-ának új (4) bekezdése előírja, hogy a kifizetőhelynek az egészségbiztosítási pénzbeli ellátás vagy a baleseti táppénz iránti kérelem elbírálása során, a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel kell élnie az illetékes kormányhivatal felé, amellyel az eljárás egyszerűsítése érhető el.

Az új rendelkezés alapján, **ha a kifizetőhelynek az egészségbiztosítási pénzbeli ellátás vagy a baleseti táppénz iránti kérelem elbírálása során, a tényállás tisztázása keretében korábban más kifizetőhely vagy az egészségbiztosító által folyósított egészségbiztosítási pénzbeli ellátásra vagy baleseti táppénzre vonatkozó adatokat kell beszereznie, akkor a kifizetőhelynek a székhelye szerinti illetékes kormányhivatalhoz kell megkereséssel fordulnia.** A kormányhivatal a kifizetőhely megkeresésére tekintettel az Ebtv. 79/B. § (2) bekezdés 11. pontja szerinti adatszolgáltatást teljesít.

Tekintettel arra, hogy az Ebtv. 79/B. §-a által rendszeresített nyilvántartás - amely a (2) bekezdés 11. pontja tekintetében közhitelesnek minősül - csak 2023. július 1-jétől tartalmaz adatokat a társadalombiztosítási kifizetőhely által folyósított ellátások vonatkozásában, ezért **a kormányhivatal adatszolgáltatási kötelezettsége a kifizetőhelyi adatokra nézve csak azon adatok tekintetében áll fenn, amelyek már az újfajta adatszolgáltatási rend keretében**

kerültek beküldésre az egészségbiztosítóhoz. Az adatszolgáltatást a megkereső társadalombiztosítási kifizetőhely székhelye szerint illetékes kormányhivatalnak kell teljesítenie - akkor is, ha az adatszolgáltatással érintett kifizetőhely nem az ő illetékességébe tartozik; vagy akár, ha több eltérő illetékességű kifizetőhely vagy kormányhivatal tekintetében is kell adatokat közölnie.

4) Hatásköri változások [Ebtv. vhr. 1. § (7a) bek. a) pont]

Az Ebtv. vhr. 1. § (7a) bekezdés a) pontja kiegészítésre került azzal, hogy 2024. január 1-jétől **a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága látja el az Ebtv. 50. §-a szerint méltányosságból megállapított pénzbeli ellátás és egyszeri segély folyósításával kapcsolatos feladatokat is; és nem a kormányhivatal.**

5) Méltányossági pénzbeli ellátások változásai [Ebtv. vhr. 31/D. § (1)-(3) bek.]

Az Ebtv. vhr. 31/D. § (1) bekezdésében pontosításra került az az eljárás, amelynek keretében a biztosított méltányossági kérelmét a foglalkoztató eljuttatja az egészségbiztosítási szerv részére. A módosított szakasz (2) bekezdése az ún. „önfoglalkoztatókra” az (1) bekezdés szabályait rendeli értelemszerűen alkalmazni.

Az Ebtv. vhr. 31/D. § (1) bekezdése így azt mondja ki, hogy a biztosítottnak a méltányosságból engedélyezhető pénzbeli ellátás iránti kérelmet a Magyar Államkincstár Központ által rendszeresített és a hivatalos honlapján közzétett nyomtatványon a foglalkoztatójánál kell előterjeszteni. A kérelemhez csatolni kell - az Ebtv. 50. § (3) bekezdésében foglalt, méltányosságból megállapítható gyermekápolási táppénzt kivéve - a kifizetőhely vagy a kormányhivatal azon végleges döntését, hogy a kérelmező az ellátásra nem jogosult, továbbá a táppénz folyósítására vonatkozó kérelemhez az orvosi igazolást, javaslatot, orvosi szakvéleményt a keresőképtelenség várható időtartamáról. A foglalkoztató - **akkor is, ha kifizetőhelyet működtet** - a biztosított méltányossági kérelmét annak kézhezvételétől számított 5 napon belül, az Ebtv. 61. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően továbbítja a székhelye szerint illetékes kormányhivatalhoz.

Az Ebtv. vhr. 31/D. § (2) bekezdése szerint az **egyéni vállalkozó, a mezőgazdasági őstermelő és a Tbj. 87. § (3) bekezdése szerinti biztosított** a méltányosságból engedélyezhető pénzbeli ellátás iránti kérelmét az (1) bekezdésben foglaltak szerint - ide nem értve a foglalkoztatónál történő előterjesztést - nyújthatja be.

Az Ebtv. vhr. 31/D. § (3) bekezdése értelmében az (1) bekezdés szerinti **kérelem elbírálása tárgyában hozott döntést** a kormányhivatal közli a biztosított foglalkoztatójával is. A jelenlegi jogszabályi környezethez képest ez is változást eredményez: eddig ugyanis a kormányhivatalnak csak a megállapító döntést kellett közölni a foglalkoztatóval.

6) Kérelmek benyújtása a foglalkoztatók által [Ebtv. vhr. 38. § (1), (2)-(3), (6)-(8) bek.]

Az Ebtv.-nek a kérelmek benyújtására vonatkozó szabályait az Ebtv. vhr. 38. § (1), (2)-(3) és (6)-(8) bekezdése a következők szerint konkretizálja:

- A kifizetőhellyel nem rendelkező foglalkoztató a pénzbeli egészségbiztosítási ellátásra és a baleseti táppénzre vonatkozó kérelem elbírálásához kiállítja a Magyar Államkincstár Központ által erre a célra rendszeresített, a SZÜF-ön közzétett elektronikus űrlapot. A kitöltött elektronikus űrlapot a biztosított által benyújtott igazolásokkal, továbbá a táppénz és a baleseti táppénz kivételével a Magyar Államkincstár Központ által a kérelem benyújtására rendszeresített - a biztosított által

kitöltött és aláírt - elektronikus úrlappal (ez továbbra is a papír alapú nyomtatványokat jelenti, amelyeket a foglalkoztató digitalizál, beszkenyel, és csatol a SZÜF úrlaphoz) együtt 5 napon belül, az Ebtv. 61. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően megküldi a székhelye szerint illetékes kormányhivatalnak. A foglalkoztató a kérelem, illetve az igazolások átvételét, beérkezését hitelt érdemlő módon köteles igazolni.

- A kifizetőhellyel rendelkező foglalkoztató a pénzbeli egészségbiztosítási ellátásra és a baleseti táppénzre vonatkozó kérelem elbírálásához - az (1a) bekezdésben foglaltak kivételével - a biztosított által benyújtott igazolásokat 5 napon belül a kifizetőhely részére megküldi. A foglalkoztató a kérelem, illetve az igazolások átvételét, beérkezését hitelt érdemlő módon köteles igazolni.
- Az egyéni vállalkozó, a mezőgazdasági őstermelő és a Tbj. 87. § (3) bekezdése szerinti biztosított az (1) bekezdés megfelelő alkalmazásával nyújthatja be a pénzbeli egészségbiztosítási ellátás és a baleseti táppénz iránti kérelmét.
- A 38. § (6) bekezdésének korábbi rendelkezése a 37. § új (6) bekezdésében kerül szabályozásra. A 38. § (7)-(8) bekezdése pedig olyan intézkedéseket írt elő, amelyek eljárásjogilag értelmezhetetlenek: a foglalkoztató nem hívhatja fel hiánypótlásra a biztosítottat, az egészségbiztosítási szerv részéről pedig ez indokolatlan, mert az adatok nagyrészt a nyilvántartásában is rendelkezésre állnak; amennyiben mégis szükségessé válna adatkérés, úgy arra az Ákr. általános szabályai elegendők, ezért szükségtelen ezt az Ebtv. vhr.-ben külön kiemelni. **A hivatkozott jogszabályhelyek ezért hatályon kívül helyezésre kerültek.**

7) Ukrán állampolgárok pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokra való jogosultsága

2024. január 1-jétől megnyílt a lehetőség a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező ukrán állampolgárok által a csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj igénybevételére az alábbiak szerint:

- A táppénzhez és a baleseti táppénzhez hasonlóan most már a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj iránti kérelem elbírálása során is állandó lakóhelynek kell tekinteni a menedéjogról szóló törvény vagy a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény szerinti szálláshelyet.
- Ezen személy részére csecsemőgondozási díjat és gyermekgondozási díjat a **2023. december 31. napját követően született gyermekekre tekintettel lehet megállapítani.**
- A csecsemőgondozási díjra és gyermekgondozási díjra való igényjogosultság elbírálásánál csak a Magyarország területén szerzett biztosítási idő vehető figyelembe. **Nincs tehát lehetőség ukrán biztosítási idő beszámítására.**

8) Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) módosításai [Ákr. 52. § (1) bek., 85. § (5) bek. b) pont, 88. § (2)-(3) bek., 89. § (2) bek., 115. § (2), (5)-(6) bek., 120. § (1) bek., 121. § (2) bek., 127. § (3) bek., Kp. 40. § (9) bek., 83. § (7)-(8) bek.]

a) Az Ákr. 2024. január 1-jei módosításával kivezetésre került az az általános szabályozás, hogy a hatóság a hirdetőményt a hirdetőtáblára történő kifüggesztéssel is közzé tudja tenni. Ennek megfelelően az Ákr. több jogszabályhelyében **a hirdetőtáblán történő kifüggesztés helyébe a hirdetőmény honlapon történő közzététele került.**

b) Az Ákr. további módosításainak célja annak szabályozása, hogy az ügy mielőbbi érdemi elintézése érdekében a keresetlevélben jelzett jogsérelem a közigazgatási eljárás keretei között,

a közigazgatási szervek által, hatékonyan orvosolható legyen. **A módosítás megszünteti ugyanis azt az előírást, amely szerint az alperes hatóságnak minden esetben továbbítania kell a keresetlevelet és az ügy iratait az ügyben eljárni jogosult bírósághoz, még akkor is, ha a közigazgatási szerv a keresetlevél alapján eljárva, az abban foglaltaknak megfelelően a döntést módosította vagy visszavonta, esetleg új döntést hozott.**

Az Ákr. 115. §-ának új (5)-(6) bekezdése, valamint a Kp. új rendelkezései együttesen lehetőséget adnak arra, hogy **a közigazgatási szerv a keresetlevél alapján a jogsérelem orvoslása érdekében módosítsa vagy visszavonja döntését, és amennyiben a jogsérelem hatóság általi orvoslását a felperes elfogadja - vagy azzal kapcsolatban határidőben (8 napon belül) nem nyilatkozik - a keresetlevelet nem kell továbbítani a bírósághoz, azt hatálytalannak kell tekinteni.**

Garanciális szabályként rögzíti a törvény, hogy **a keresetlevéllel nem érintett jogszabálysértés esetén, hivatalbóli jogorvoslati eljárásnak kizárólag a védirat felterjesztésére nyitva álló határidőn belül van helye a per befejezéséig.** A védirat felterjesztésétől a közigazgatási pert befejező határozat jogerőssé válásáig a támadott hatósági döntés csak a keresetlevélben foglaltaknak megfelelően módosítható vagy vonható vissza. Ez azt jelenti, hogy az Ákr. 115. § (6) bekezdése alapján a keresetlevéllel egyező, kizárólag a kereseti kérelemben foglaltaknak - teljes egészében - megfelelő jogorvoslásra lesz ezt követően módja a közigazgatási szervnek a közigazgatási per során.

Fentiekkel szoros összefüggésben a törvény egyértelművé teszi azt is, hogy a hatóságnak az Ákr. 120. §-ában foglalt jogkörének, valamint az Ákr. 121. §-ában foglalt felügyeleti jogkörének gyakorlását önmagában a keresetlevél benyújtása nem érinti, azonban e jogkörök gyakorlásának annyiban gátat szab a módosítás, hogy **a védirat felterjesztését követően kizárólag a keresetlevélben foglaltaknak megfelelően, a keresetlevélben állított jogsérelem orvoslása érdekében lehet a keresettel támadott döntést hivatalból módosítani vagy visszavonni, illetve felügyeleti jogkör gyakorlása esetén megváltoztatni vagy megsemmisíteni.** Elkerülendő ezzel az egyes eltérő okból indított, kérelemre és hivatalból folytatott jogorvoslati eljárások összezsúszását.

A módosítás továbbá a hatóság terhére rója a keresetlevél benyújtásával felmerült költségeket, amiről a bíróság, mivel nem jut el hozzá az ügy, nem tud döntést hozni. Mivel a hatóság jogszabálysértő döntése adott okot a közigazgatási per indítására, így az ezzel összefüggő költségeket is a hatóságnak kell viselnie. Az esetleges túlzó mértékű költségek esetén lehetősége van a hatóságnak az Ákr. alapján a túlzó költségeket mérsékelni. Ha ezt az ügyfél nem fogadja el, akkor vagy önálló jogorvoslattal élhet az új döntés költségekről szóló részével szemben, vagy nem fogadja a jogsérelem orvoslását, és ekkor a bíróság fog dönteni a költségekről.

c) Garanciális eleme a szabályozásnak (amelyet már a Kp. tartalmaz), hogy a keresetlevél továbbítására nyitva álló határidő a jogsérelem orvoslása esetén sem haladhatja meg a Kp. 40. § (1) vagy (2) bekezdésében meghatározott határidőt, akkor sem, ha a nyilatkozatra nyitva álló határidő még nem telt el. E rendelkezés kapcsán indokolt felhívni a figyelmet arra, hogy az azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmazó keresetlevelet a benyújtástól számított 5, illetve 8 napon belül kell az ügy irataival együtt a bírósághoz továbbítani.

Kiemelendő, hogy a keresetlevél továbbítására nyitva álló határidő abban az esetben, ha a felperes azonnali jogvédelem iránti kérelmet is előterjeszt, elválhat a védirat előterjesztésére nyitva álló határidőtől. Ennek jelentősége abban áll, hogy amennyiben a közigazgatási szerv a keresetlevél továbbítására nyitva álló határidőben - vagyis a benyújtástól számított 5 (illetve 8)

napon belül - érdemben nem tudja felülbírálni a keresetlevélben foglaltaknak megfelelően a jogorvoslattal érintett döntését, de a védirat felterjesztésére nyitva álló határidőben igen, a közigazgatási szerv - az azonnali jogvédelem jogintézményének jelentőségére figyelemmel - nem eshet késedelembe a keresetlevél Kp. által előírt, az azonnali jogvédelmet is tartalmazó keresetlevelek bíróságra történő továbbítására vonatkozó 5 illetve 8 napos határidőt illetően. Következésképpen az azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmazó keresetlevél esetében nincs lehetősége a hatóságnak a döntés keresetlevélben foglaltaknak megfelelő módosítására vagy visszavonására a keresetlevél benyújtása és a keresetlevél bírósághoz történő érkezése közötti időszakban, vagyis ilyen esetben mindig továbbítani kell a keresetlevelet a bíróságnak. Ez nem zárja ki, hogy a Kp. 83. §-ának keretében orvosolja a felperes jogsérelmét a közigazgatási szerv.

A jogorvoslathoz való jogot és a felperes rendelkezési jogát tiszteletben tartandó a Kp-ben rögzítésre került, hogy amennyiben a felperes nem nyilatkozik arról, hogy nem fogadja el a közigazgatási cselekmény módosítását vagy visszavonását, akkor a keresetlevelet nem kell továbbítani a bíróságnak, hanem hatálytalannak minősül. Ezzel áthidalható, hogy a hozzá intézett kérelemmel (keresetlevél) induló eljárás miért szűnik meg a bíróság döntése nélkül is.

9) Egyéb módosítások, pontosítások [Ebtv. 42/G. § (1) bek. b) pont, 68. § (4) bek. 70. § (7) bek., Ebtv. vhr. 11. § (5) bek. d) pont]

a) Az Ebtv. 42/G. § (1) bekezdés b) pontja tévesen eddig a Tbj. 5. §-ára hivatkozott. 2024. január 1-jétől pontosításra került a hivatkozás a **Tbj. 6. §-ára**.

b) 2023. december 31-ig az Ebtv. 68. § (4) bekezdése akként rendelkezett, hogy a 66. § (1), (1a), (2), (2a) és (4) bekezdése alapján megállapított, 1.000 forintot meg nem haladó visszafizetési kötelezettség esetén a visszafizetésre irányuló eljárást nem kell lefolytatni. 2024. január 1-jétől egyrészt törlésre került a 66. § - nem létező - (2a) bekezdésére történő hivatkozás, másrészt **1.000 forintról 10.000 forintra került megemelésre azon összeghatár, amelynek a meg nem haladása esetén nem kötelező a visszafizetésre kötelező eljárást lefolytatni.**

c) 2023. december 31-ig az Ebtv. 70. § (7) bekezdése kimondta, hogy nem kell behajtani a kamat- és késedelmipótlék-tartozást akkor, ha a kötelezett terhére nyilvántartott követelés összege az 1.000 Ft-ot nem haladja meg. **Az összeghatár ezen jogintézmény vonatkozásában is felemelésre került 10.000 forintra.**

d) Az Ebtv. 22. § (6) bekezdésében már 2023. június 1-jétől 16-ról 18 évre emelkedett azon korhatár, amely szerint az utazási költségtérítési támogatás a biztosított kísérőjét nem az orvos / egészségügyi szolgáltató véleménye, döntése alapján, hanem a jogszabály erejénél fogva illeti meg. Ezen módosítást korábban nem követte le az Ebtv. vhr., amelynek azonban a 11. § (5) bekezdés d) pontja 2024. január 1-jétől - a törvényi szabályozással most már szinkronban - kimondja, hogy az utazási költségtérítési támogatás igénybevétele érdekében a (7) bekezdés szerint kijelölt személy - a biztosított kérésére - a szolgáltatás igénybevételekor, illetve a szolgáltatótól történő elbocsátáskor a NEAK által üzemeltetett informatikai rendszerben köteles rögzíteni **18 éven felüli biztosított esetében**, hogy egészségi állapota miatt kísérőre szüksége van-e.

Budapest, 2024. január 9.

Magyar Államkincstár